

Öppen förvaltning

Handlingsplan 2023–2027

Öppen förvaltning är en viktig resurs för det finländska samhället.

8.6.2023

Innehåll

Öppen förvaltning är en viktig resurs för det finländska samhället.	3
Öppna förvaltningens åtaganden 2023–2027	3
Åtagande 1. Dialoger och möten stöder demokratin och främjar samförståndet.	3
Åtagande 2. Tillförlitlig information och samarbete stärker kompetensen.	4
Åtagande 3. Stöd till aktörer inom öppen förvaltning i hemlandet och internationellt	5
Instanser med ansvar för åtaganden och åtgärder samt intressentgrupper.....	5
Indikatorer, uppföljning och utvärdering	5
Bakgrund.....	6
Vad innebär arbete för öppen förvaltning?	6
Varför är arbetet för öppen förvaltning viktigt?	7
Vad gör man för att främja öppen förvaltning?	7
Hur gjordes den femte handlingsplanen för öppen förvaltning upp?	8

Öppen förvaltning är en viktig resurs för det finländska samhället.

Öppen förvaltning bygger upp medborgarnas förtroende, säkerhet och tro på framtiden.

Finländarna hyser starkt förtroende för förvaltningen. Enligt [OECD \(Organisation of Economic Co-operation and Development\)](#) är tilltron till den egna förmågan och möjligheterna att vara med och påverka däremot klart lägre bland finländarna än i referensländerna.

Förtroende, delaktighet och begriplighet betraktades nästan enhälligt som de viktigaste målen också för perioden 2023–2027 i de utlåtanden som gavs i samband med processen för uppgörande av den femte planen för öppen förvaltning.

Det finländska samhällets kriställighet, försvaret av demokratin och genomförandet av nödvändiga samhällsliga förändringar kräver att människor känner att de kan delta i och påverka samhällets utveckling. På varandra följande globala kriser, såsom Covid-19-pandemin och Rysslands invasion av Ukraina, har ytterligare betonat detta behov. Osäkerhet har blivit en faktor som präglar våra liv och påverkar oss alla på ett eller annat sätt. Den åldrande befolkningen, förändringarna inom social- och hälsovården samt problemen med den psykiska hälsan bland de unga har lyft fram de offentliga tjänsterna samt deras utbud och kvalitet i rampljuset.

Tidigare prioriterades öppenheten och den tillhörande dialogen i beredningen av politiska åtgärder kraftigt i arbetet för öppen förvaltning. I framtiden är det viktigt att vidareutveckla också bemötandet av människor i de offentliga tjänsterna. På så sätt stärks demokratin och delaktigheten i samhället.

I arbetet för öppen förvaltning har det redan länge varit känt att det inte räcker att enbart förbättra förvaltningens verksamhet. I vårt samhälle och utanför det finns aktörer som medvetet försöker undergräva förtroendet. Därför behövs det åtgärder som gör det möjligt att reagera på detta och förebygga det proaktivt. Avsiktlig och oavsiktlig spridning av falsk information (felaktig information och desinformation) är ett centralt problem som måste förebyggas med allt mer omfattande samarbete mellan de olika samhällsaktörerna.

Aktörer inom öppen förvaltning behöver också stöd såväl i hemlandet som internationellt. Därför är ett närmare samarbete och en allt effektivare tillämpning och delning av god praxis en viktig del av utvecklingen av den öppna förvaltningen under kommande år. I utkastet till handlingsplanen används för korthetens skull termen medborgare, men begreppsmässigt omfattar den alla människor, sammanslutningar, organisationer, företag och andra samhällsaktörer.

Öppna förvaltningens åtaganden 2023–2027

I detta avsnitt ingår den öppna förvaltningens åtaganden för perioden 2023–2027. Det finns tre åtaganden och under varje åtagande finns en förteckning över de åtgärder med vilka man särskilt strävar efter att främja och genomföra åtagandet. Arbetet för öppen förvaltning gäller hela den offentliga sektorn.

Åtagande 1. Dialoger och möten stöder demokratin och främjar samförståndet

1.1. Med hjälp av dialoger stärker vi delaktigheten, kunskapsunderlaget och kriställigheten i beredningen av politiska åtgärder.

- Vi etablerar och utvidgar de nationella dialogerna i samarbete med civilsamhällets aktörer. Målet är att utöka antalet deltagare och arrangörer.

- Vi utvecklar de nationella dialogernas genomslag genom att göra en sammanställning av resultaten av dialogerna samt kortare sammanfattningar och puffar enligt tema som ministeriernas ledning kan använda.
- Vi utvecklar hur resultaten av de nationella dialogerna utnyttjas i samarbete med det etablerade nätverket av arrangörer. Vi stärker utnyttjandet av information från dialogerna även på andra förvaltningsnivåer (välfärdsområdena och kommunerna).
- Vi utnyttjar de nationella dialogerna och resultaten av dem som en del av statsrådets framtidsarbete, till exempel i arbetet med att göra upp framtidsredogörelser.
- Vi stärker dialogfärdigheterna och användningen av dialoger: vi gör dialogarbetet till en del av nätverket för öppen förvaltning som ska förnyas (se åtagande 3).

1.2. Möten i de offentliga tjänsterna främjar delaktigheten och stöder demokratin.

- Vi stärker demokratin och delaktigheten genom att betona det demokratiska aktörskapets och mötenas roll i de offentliga tjänsterna.
- Vi utnyttjar handboken som grundar sig på Försvarsdialoger för demokratin (publiceras i september) och stöder kompetensen med bland annat öppen onlineutbildning (eOppiva).
- Vi främjar kunskapen om och användningen av lättläst språk i de offentliga tjänsterna.

Åtagande 2. Tillförlitlig information och samarbete stärker kompetensen

2.1. Vi samarbetar för att förebygga avsiktlig och oavsiktlig spridning av falsk information (felaktig information och desinformation) med hjälp av kompetens och tillförlitlig information.

- Vi bedömer hur felaktig information och desinformation inverkar på demokratin och gör upp en färdplan för hur hela samhället kan använda demokrati för att förebygga de skadliga konsekvenserna av felaktig information och desinformation. Vi vidtar åtgärderna i enlighet med färdplanen i samarbete med olika aktörer.
- Vi faciliterar förvaltningsövergripande diskussioner om betydelsen av att öppna data i exceptionella situationer. Vi samlar bästa praxis när det gäller att kombinera ett avvikande säkerhetsläge med att öppna data på ett ändamålsenligt sätt.
- Vi ordnar öppna workshoppar för hela den offentliga förvaltningen och säkerställer med hjälp av kommunikation att alla aktörer inom den offentliga förvaltningen vet hur de ska agera enligt finansministeriets etiska rekommendationer för artificiell intelligens.

2.2. Vi etablerar verksamhetsmodellen för Akademin för frivilligorganisationer inom den öppna förvaltningen för att fördjupa samarbetet på det nationella och regionala planet

- Vi etablerar en årlig nationell akademi för frivilligorganisationer inom den öppna förvaltningen.
- Vi etablerar och utvidgar de regionala akademierna för frivilligorganisationer i syfte att utveckla samarbetet i städerna, kommunerna och/eller regionerna: vi tillhandahåller en färdig mall och uppmuntrar organisationerna att använda den.
- Vi genomför en akademi för frivilligorganisationer inom den öppna förvaltningen med internationella och EU-relaterade teman.
- Med hjälp av akademierna stärker vi framför allt tjänstemännens kunskaper om frivilligorganisationerna och civilsamhället. Vi producerar en kurs i ämnet i eOppiva.

Åtagande 3. Stöd till aktörer inom öppen förvaltning i hemlandet och internationellt

3.1 Vi effektiviserar spridningen av god praxis inom öppen förvaltning.

- Vi effektiviserar insamlingen av information om god praxis inom öppen förvaltning. Vi skapar en mer systematisk metod än den nuvarande för att sprida information genom att utveckla och utnyttja verksamheten i nätverket för öppen förvaltning.
- Genom att utveckla spridningen av god praxis i Finland möjliggör vi en bättre informationsspridning även internationellt. För de engelskspråkiga sidorna på webbplatsen openforvaltning.fi producerar vi ett avsnitt vars innehåll fungerar som källa för att sprida finländsk god praxis internationellt.
- Vi genomför [OECD:s rekommendation om förtroende och delaktighet för unga personer](#) (Creating Better Opportunities for Young People). Vi utnyttjar OECD:s framtida arbete för spridning av god praxis och metoder i synnerhet för att stärka barns och ungas delaktighet.
- I samband med spridningen av god praxis framhåller vi också särskilt praxis som underlättar delaktighet i ett tidigt skede av beredningen av politiska åtgärder samt praxis som främjar delaktighet i samarbete mellan olika förvaltningsnivåer (till exempel välfärdsområdena och kommunerna tillsammans).

3.2 Vi förnyar verksamheten i Tjänstemannanätverket för öppen förvaltning

- Vi förnyar verksamheten i Tjänstemannanätverket för öppen förvaltning genom att indela arbetet tydligare i olika teman. År 2024 är temats arbetsnamn "Artificiell intelligens och öppenhet".
- Vi utser ett arbetsutskott och skapar nya verksamhetsformer för nätverket. På så sätt stärker vi spridningen av god praxis och nätverkets roll när det gäller att främja dialoger.
- Vi skapar närmare kontakter mellan det statliga tjänstemannanätverket för öppen förvaltning och aktörer i kommunerna och välfärdsområdena.

Instanser med ansvar för åtaganden och åtgärder samt intressentgrupper

Instanser med ansvar för åtaganden och åtgärder samt intressentgrupper kompletteras efter remissbehandlingen i tabellen nedan. Du kan också föreslå att din organisation tas med i de punkter där organisationen kan anses spela en roll.

Åtagande	Ansvarig instans	Roll	Ansvarig person
1.1			
1.2.			
2.1.			
2.2			
3.1.			
3.2			

Indikatorer, uppföljning och utvärdering

När åtagandena och åtgärderna har bearbetats utifrån resultaten av remissbehandlingen anges några viktiga indikatorer för åtagandena i tabellen nedan. Det är också möjligt att föreslå indikatorer i samband med remissbehandlingen.

Åtagande	Indikator	Beskrivning	Ansvarig person
1.1			
1.2.			
2.1.			
2.2			
3.1.			
3.2			

Bakgrund

I detta avsnitt redogörs för vad arbete för öppen förvaltning innebär, varför arbetet är viktigt, vad man gör för att främja öppen förvaltning och hur den femte handlingsplanen gjordes upp.

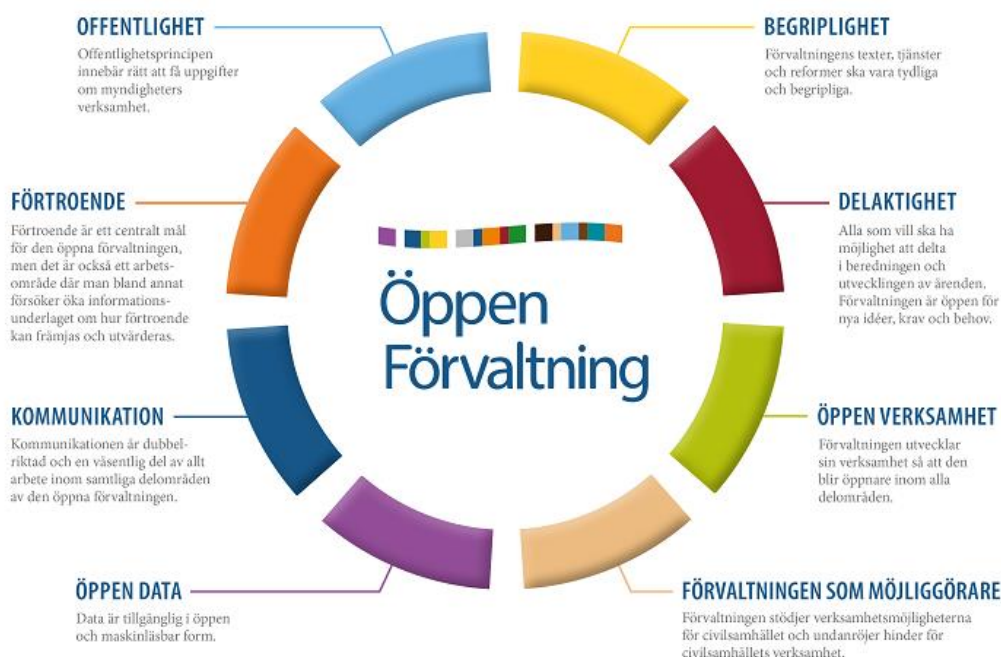
Vad innebär arbete för öppen förvaltning?

Här i Finland främjar vi öppen förvaltning som en tydlig och bred helhet – inte enbart som en strikt tolkning av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. I Finland utvecklar och främjar vi öppen förvaltning med hjälp av åtta permanenta insatsområden i brett samarbete över sektorsgränserna. De permanenta insatsområdena är: Offentlighet, Begriplighet, Delaktighet, Öppen verksamhet, Förvaltningen som möjliggörare, Öppna data, Kommunikation och Förtroende.

Detta innebär att

- Offentlighetsprincipen innebär rätt att få uppgifter om myndigheters verksamhet.
- Förvaltningens texter, tjänster och reformer är tydliga och begripliga.
- Alla som vill det har möjlighet att delta i beredningen och utvecklingen av ärenden – och förvaltningen är öppen för nya idéer, krav och behov.
- Förvaltningen utvecklar sin verksamhet så att den blir öppnare inom alla delområden.
- Förvaltningen stöder medborgarsamhällets verksamhetsförutsättningar och eliminerar hinder för verksamheten.
- Data ska finnas tillgängliga i öppen och maskinellt läsbar form.
- Kommunikationen är dubbelriktad och utgör en väsentlig del i allt arbete som pågår inom temat öppen förvaltning
- Förtroende är ett centralt mål för den öppna förvaltningen, men det är också ett insatsområde där man bland annat försöker öka informationsunderlaget om hur förtroende kan främjas och utvärderas.

Insatsområdena i cirkeln som beskriver öppen förvaltning (Figur 1) är en permanent referensram för arbetet med att främja en öppen förvaltning.

Figur 1 Den öppna förvaltningens permanenta insatsområden: Offentlighet, förtroende, kommunikation, öppna data, begriplighet, delaktighet, öppen verksamhet, förvaltningen som möjliggörare.

Varför är arbetet för öppen förvaltning viktigt?

Ett långsiktigt mål för öppen förvaltning är att bygga upp medborgarnas förtroende, säkerhet och tro på framtiden. För att uppnå detta mål arbetar vi bland annat med att stärka dialogen samt främja begripligheten och delaktigheten med hjälp av kompetens, ledarskap och internationellt samarbete. Detta arbete hjälper oss att bevara den öppna förvaltningen som en resurs för det finländska samhället.

Förvaltningens öppenhet bygger upp förtroendet, säkerheten och tron på framtiden. Förvaltningens öppenhet är ett gemensamt värde, mål och utvecklingsobjekt för aktörerna inom den offentliga förvaltningen. Öppen förvaltning betyder för förvaltningens del transparens, etik, redovisningsskyldighet och tillgång till information och tjänster. Det betyder också att man gör det möjligt för människor att delta i beredningen av beslutsfattandet, planeringen och genomförandet av servicen. Öppen förvaltning innebär att förvaltningen är öppen för nya idéer, krav och behov. Tillvägagångssättet med öppen förvaltning är ett sätt att förbättra demokratins kvalitet så att det svarar mot människors behov på ett ännu bättre sätt. (Källa: [Strategin för öppen förvaltning](#) (2021), s. 1–3)

Du kan läsa mer om utgångspunkterna för främjandet av öppenhet i arbetet för öppen förvaltning och verkningarna av att stärka öppenheten på öppna förvaltningens webbplats i bakgrundspromemorian som gjorts upp i samband med beredningen av den aktuella handlingsplanen. ([Bakgrundspromemoria](#) (2023), s 2).

Vad gör man för att främja öppen förvaltning?

Man främjar öppen förvaltning med hjälp av åtagandena i handlingsplanerna och konkreta åtgärder. Handlingsplanerna för öppen förvaltning är en del av den öppna förvaltningens

internationella partnerskapsprogram (Open Government Partnership, OGP), till vilket Finland anslöt sig 2013. Medlemskap i partnerskapsprogrammet innebär att varje land gör upp en handlingsplan vars beredning är så öppen som möjligt. Handlingsplanen innehåller åtaganden och mål för de kommande fyra åren. Till stöd för genomförandet av handlingsplanen tillsätts en arbetsgrupp som består av aktörer från olika samhällssektorer, såsom den offentliga sektorn och civilsamhället, som är viktiga med tanke på åtgärderna.

Som en del av den senaste handlingsplanen 2019–2023 gjorde vi upp en strategi för öppen förvaltning. Strategin ger riktlinjer för de viktigaste prioriteringarna fram till 2030 och beskriver de mest konkreta målen för prioriteringarna. I handlingsplanen för öppen förvaltning finns i sin tur riktlinjer för de viktigaste åtagandena och åtgärderna som ska främja en öppen förvaltning under en fyraårsperiod.

Temat och åtaganden för tidigare handlingsplaner för öppen förvaltning mellan 2013 och 2023 var bland annat klart språk, öppen verksamhet, öppna data, förvaltningen som möjliggörare, överskådlig förvaltning, barn och ungas samt åldringars delaktighet, begriplighet, öppet landskap, offentlighet, hållbar öppenhet, strategin för öppen förvaltning, öppenhetsregistret samt stärkande av dialogfärdigheterna och användningen av dialoger. Läs mer om tidigare handlingsplaner och vidtagna åtgärder på öppna förvaltningens webbplats: <https://openforvaltning.fi/handlingsprogram/>.

Hur gjordes den femte handlingsplanen för öppen förvaltning upp?

Den femte handlingsplanen för öppen förvaltning gäller perioden 2023–2027 och arbetet med att göra upp planen inleddes i december 2022. Principerna för uppgörandet har etablerats redan tidigare:

- Under hela processen finns det olika slags möjligheter att delta (närvarande eller på distans, som individ eller i grupp).
- I möjligheter att delta elektroniskt används gemensamma system som är öppna för alla (dinåsiikt.fi och utlåtande.fi).
- Möten ansikte mot ansikte ordnas för olika grupper, såväl medborgare som tjänstemän och tjänsteinnehavare.
- Möten ordnas under både öppna förvaltningens egna och andra arrangörers evenemang.
- Målet är att nå deltagare också utanför huvudstadsregionen.

Ett kärnteam för projektet Öppen förvaltning har ansvarat för uppgörandet av den femte handlingsplanen för öppen förvaltning. Till stöd för beredningen av handlingsplanen gjorde teamet upp en [bakgrundspromemoria](#), som beskriver vad arbetet för öppen förvaltning handlar om, varför det är viktigt att främja öppen förvaltning, vad som förändrats i omvärlden och planen för uppgörandet av den femte handlingsplanen för öppen förvaltning. De som deltog i uppgörandet av handlingsplanen våren 2023 hade tillgång till bakgrundspromemorian, som publicerades på öppna förvaltningens webbplats.

Olika aktörer deltog flitigt i processen under våren 2023 och värdefull information samlades aktivt in på många sätt.

- Bland annat Diakonissanstalten ordnade diskussioner om framtiden som producerade input i tillämpliga delar, framför allt om framtidsutsikterna för de mest utsatta personerna.
- I samband med den nationella akademien för frivilligorganisationer och torgträffen för öppen förvaltning (och på öppna förvaltningens webbplats) användes ett [idéblad för öppen förvaltning](#) som samlade tankar om och idéer för hur öppen förvaltning kan främjas i den nya handlingsplanen.
- Enkäten Öppen förvaltning, som skickades till statens ämbetsverk och inrättningar, kommunerna, landskapen och välfärdsområdena, gav kvantitativ och kvalitativ

information om den öppna förvaltningens status och genomförandet av den fjärde handlingsplanen (från 107 organisationer).

- Under regionturné hördes bland annat städernas, kommunernas, frivilligorganisationernas och rådens åsikter och idéer i Rovaniemi, Kuopio, Jyväskylä, Tusby och Åbo.
- Intervjuer gav aktörer och instanser som inte tidigare år har deltagit aktivt i arbetet i arbetsgruppen för öppen förvaltning tillfälle att framföra sina tankar och idéer (se förteckning över intervjuobjekt i [bilagan](#) till promemorian Mitä kuulimme?).
- En enkät om målen i den femte handlingsplanen var öppen för alla i tjänsten [dinåsiht.fi](#) mellan 10.5 och 31.5. Totalt lämnades 24 svar på enkäten.
- Utkast till åtaganden för den femte handlingsplanen lades fram för delegationen för medborgarsamhällspolitik vid delegationens möte 1.6.
- Arbetsgruppen för öppen förvaltning diskuterade planen under våren ...
- Enskilda medlemmars och kollegors iakttagelser var till stor hjälp ...
- Som material för uppgörandet av handlingsplanen användes också omfattande dialogmaterial som samlats in genom olika dialogprocesser sedan 2020.
- En e-panel för unga i december 2022.

Med stöd av materialet ovan gjorde vi upp och publicerade [promemorian Mitä kuulimme?](#) på öppna förvaltningens webbplats. I promemorian samlade vi alla tankar och idéer kring öppen förvaltning, grupperade enligt de permanenta insatsområdena. Promemorian Mitä kuulimme? hjälpte oss att göra upp utkastet till handlingsplanen.

Utkastet till handlingsplanen publiceras i tjänsten [utlåtande.fi](#) i juni 2023 och utlåtanden kan lämnas fram till slutet av augusti. Under sommaren genomförs också en internationell jämförelse. Vi färdigställer handlingsplanen utifrån de iakttagelser vi har fått. En sammanfattning av utlåtandena och kommentarer till enskilda utlåtanden publiceras på öppna förvaltningens webbplats. En slutgiltig och färdig version – med tydliga och kortfattade åtaganden – av den **femte handlingsplanen för öppen förvaltning 2023–2027 publiceras 5.10 i Uleåborg i samband med den regionala akademien för frivilligorganisationer.**